

NAHÇIVAN'DA ÇOCUKLARA AD VERME ADETLERİ

Hayatta insana ad verme cemiyetin doğal bir olayıdır. Bu olayı yaşatıp geliştirmek ise her halkın gelenek ve göreneği ve ad verme kültürünün zenginliği ile ölçülür. Bugün bir insan yok ki, onun ismi olmasın. Çünkü hayatta adsız eşya, cisim olmadığı gibi, adsız insan da düşünülemez. Ad insana doğduğu ilk günlerde anne-babası, bazen de akrabası tarafından verilir, devlet tarafından senetle tasdik olunur. Her insan ona verilen adı hayatı boyu ve hayattan göçtükten sonra da taşıyor. Bunun için insana ad verme ve onu yaşatma çok önemli iştir. Daha XI asırda yaşamış ünlü alim N. TUSİ "çocuk doğunca ilk sırada ona iyi bir ad vermek . Uygun olmayan ad verilerse hayatı boyu bundan dolayı utanacak", diye yazıyordu. (TUSİ, 1980: 156)

Büyük yazar Cabbarlı ise "Tarihi adlar" adlı makalesinde "çocuğa ad bulmak, çocuğun kendini dünyaya getirmekten zordur" diye bu probleme sorumlulukla yaklaşmayı öneriyordu. (CABBARLI, 1989: 132)

Kişi adı halk düşüncesinin ürünüdür. O, insanları birbirinden kıyaslamak gereğinden meydana çıkmış ve tarihi gelişme süreci geçerek bugünkü ad sistemini oluşturmuştur. Kişi adları halkın manevi hazinesi, onun hayata bakışı, ince dünya görüşü, milli gelenek ve göreneği, mitoloji düşüncesi, hayatın gelişme kanunlarına doğru yaklaşımları ile bağlı oluşup ve tarihi miras gibi nesilden nesile geçmiştir. Merhum prof. 3. Budakov'a "Meydana gelmesi ve gelişmesi belli kanunlara dayanan kişi adları onları ortaya çıkarmış ve yaşatmış halkın tarihidir, halkın varlığını gösteren şartlardan biridir" diye yazıyordu. Bu anlamda kişi adı halkın manevi hazinesi ve milli varlığını gösteren bir semboldür. Bundan dolayı çocuklarımıza öyle bir ad vermeliyiz ki, kendi milli şekline, çağdaş görünüşüne, anlam açıklığına göre seçilsin.

Kişi adı ve ad verme adeti tarihi süreçle bağlıdır, yani her bir devrin kendi ad verme adeti olup, tarihi sosyal yapı değişip yenileştikçe bu adetler de değişip, yenileşir.

Azerbaycan dilinde kişi adları ve ad verme adetlerinin ilk yazılı örneklerine "Kitab-i Dede

A.JN.BAGIROV

Nahcivan Özel Ü.Arş. Görevlisi

Azeri Türkçesinden Aktaran:

Lütfiye VELİBEYLİ

Korkut" destanlarında rastlıyoruz. Destanda mevcut olan Bayandır Han, Kazan Han, Buğaç, Uruz, Deli Domrul, Burla Hatun, Selcan Hatun, Karaca Çoban, Karagüne, Karabudak, Şir Şemseddin, Bamsı Beyrek gibi adlar destana kadarki, ad kültürünü ve ad verme adetlerimiz halka ilginç bilgiler verir. (KİTAB-I DEDE KORKUT, 1988) Destandaki adete göre Oğuz boylarında oğlanlara doğduğu zaman ad vermezler, onlara yetkinlik yaşına ulaştığı zaman her hangi bir kahramanlık, yiğitlik gösterdikten sonra ad verirlermiş. Yani "O zamanda bir oğlan baş kesme, kan dökme ad koymazlardı". (KİTAB-I DEDE KORKUT, 1988)

Oğuz boylarında bütün adları il ak sakallı Dede-Korkut verirmiş, Destanın bir çok boylarında bu olaya rastlıyoruz. Örneğin: Oğuz beylerinden Baybere'nin oğlu olmadığı için *Bögürübögürü* ağlıyor, Beyler *Allah-Taala*'ya dua ederler ki, Baybere'ye bir oğul versin. O zamanda beylerin alkışı alkış karğışı karğışı idi, *Allah Taala* beylerin duasını kabul eder. Baybere'nin bir oğlu oluyor. O büyüüp cesur bir yiğit oluyor ve Dervend'de bezirganların düşmanlarını darmadağın eder. Oğlanın bu yiğitliğinden sonra diğer Oğuz beyleri toptanırlar, Dede Korkut gelip oğlana hayır-dua edip ad verir: "Sözümü dinle, Baybere beg! *Allah-Tâala* sana bir oğul vermiş tuta versun! Ağır sancak götüründe müslümanlar arkası olsun! Karşu yatan kara karlı tağlardan aşar olsa, Allah-Taala senin oğluna aşut versun. Sen oğluna "Bamsam" deyu okşarsın; bunun, adı Boz aygırlık Bambı Beyrek olsun! Adını, ben dedim, yaşını Allah versun!" dedi. (KİTAB-I DEDE KORKUT, 1988)

İster Kitab-ı Dede Korkut destanları, isterse de diğer Türk kaynakları isbat ediyor ki, halkımızın adverme kültürü umum Türk ad verme kültürünün terkihi hissesi gibi diğer Türk dili halkların gelenek ve görenekleri ile benzerlik gösterir. Ancak her halkın ad verme kültürü kendi milli adetlerine dayanır ki, bu gelenekler de insan cemiyeti yaratıldığı günden beri yavaş yavaş gelişmiştir. Elimizde gerekli kaynaklar, kitabeler olmadığına göre bu adetler hakkında tam düşünce oluşturulamaz. Yalnız şunu kaydetmek gerekir ki, eski Türkler bir değil bir kaç isim taşımaktaymış-

lar. Bunu V.A. Kordlevski ve L. Kumilyov'un (KUMİLYOV 1993) araştırmaları da ispatlamaktadır. L. Kumilyov "Eski Türklerde her bir kağanın adı, "vahşi hayvan" adı ve Titulu (sembolü) olurmuş. Türkyut hanları tarihe iki, yahut üç ad altında dahil olmuşlar," diye yazıyor. (KUMİLYOV, 1993: 70)

Bu duruma eski Azerbaycan kavimlerinde de raslanmaktadır. Bu probleme değinen prof. E. Ceferzade, "o zamanda çocukların iki adı oluyordu. Biri resmi dini; biri ise evde anne-babanın verdiği ad" diye yazmakta. (CAFERZADE, 1981: 34)

Ad verme kültürü her bir halkın milli geleneklerine dayanır. Örneğin, kazak, karakalpak ve türkmen halklarının adetine göre haftanın günlerinin adları şahs adı gibi kullanılmırmış; Ekşem/ ek-şenbe/, Duşem, Duşı, Tuşı/ duşenbe/, Şişem/ şişenbel, Çeşem/ çarşenbe/. (ATANİYAZOV, 1978: 21)

Türkmen dilinde Azraili "korkutmak", onun dikkatini başka yöne yöneltmek için çocuklara iki ad verir, esas adı saklar, başka bir ad kullanılmırmış. Yahut çocuklara: Tırrık, Çör, Kirli, Tezek, Deli, Kürre, Tiken, İtalma, Kızkan, Karamık, Sarımsak gibi hoş olmayan adların verilmesi Azrailin ona yaklaşmasını engellemek içindir. (ATANİYAZOV, 1978:21)

Bu durum diğer dünya halkları, hem de Kırgız dilinde de mevcuttur. Örneğin: Tezek, Taman, Taştandı, Çokoy ve s. (KALİLOV, 1980: 100)

Kırgızların ad verme adetine ilginç bilgiler çöktür. Onların adetine göre yaz mevsiminde doğan çocuklara Tailobai (letovka), kış mevsiminde doğanlara ise kıştaboi (kış) adları verilir. Yahut köy ziraatı ile bağlı Orokbay (orak), Teşe-bay (bolta) nevi, Baltay (balta), ketenbay (ket-men) gibi adlar verilir. (KALİLOV: 92) Bu halkın ilginç geleneklerinden biri de çocuk doğduğu zaman onun babası ve dedesinin şerefine onlara hangi yaşta olması esas götürülür. Ve çocuğun adı o miktar sayı ile adlanır. Örneğin; Ellübay (50), Altmışbay (60), Yetmiş (70), Saksanbay (80), Toksanbay (90) ve s. (KALİLOV: 94-95)

Kırgızlarda diğer bir adet de ilginçtir. Çocuk

doğmadan önce babası hangi dağda, gölde, şehirde olmuş ise, doğan çocuğa o ad verilir. Örneğin:

(dağ), çatkal, kelbay (göl), Taşkenbay, Samarkand, Oral, Baku (şehir) ve s. Bundan başka kırgız dilinde bir, yahut iki parmağı olmayarak doğan çocuğa "Nişanbay", aksine, eğer çocuk altı parmaklı doğmuşsa, ona "Altıkol", yahut kulağında küçük "küveli" doğan çocuğa "sırğa bay" adları verilir. Çocuk doğarken rengi esmer olsa ona kalbay, kalıbek adları, kırmızı gibi olsa Anarbay adları verilir. (KALILOV: 95)

Tarihte Azerbaycan dilinde ad vermenin çeşitli adetleri olmuştur. Eski zamanlarda; "Bu yerlerde adı çocuğa tabiatın kendisi verirdi. Çocuk doğduğunda tabiat nasıl olmuş ise çocuğa ona benzer ad verir, onun gelecek karakter ve talihini de bu adla bağlıyorlardı. Boyda buna benzer adlar çok idi: Boran, Yağmur, Bulut, Toran, Seher, Güney, Kuzey, Gündoğdu, Aydoğdu, Aydoğmuş, Ayaz, Duman, Çouğun, Güneş, Aytekin, Ayhanım, Güntekin, Tuğay, Aysel, Aysu... Eğer doğum günü tabiatla ilgili ad imkansız ise o zaman çocuğun ilk bakışta tesiri saç, gözü, rengi ile uygun ad verilir; Karacığa, Karatel, Altıntel, Altınsaç, Altıncığa, Gülümser, Ayçiçek, Alçiçek, Çemen, Kaysı, geleceye hangi bir arzu ile ise kuşluhan, Oğulbike, Hanoğlu gibi adlar verirlerdi", (CEFERZADE, 1981:34)

Halkımızın ad verme kültüründe mevcut olan bu gibi adetler sonralar daha da zenginleşmiş, zaman geçtikçe yeni anlam kazanmıştır. Şimdi Nahçıvan'da çocuklara ad verme ile ilgili gelenekler yaşanmaktadır.

I. Arkaikleşmiş ve kıyduruk kişi adlarının yeni adlarla değiştirilmesi ananesi. Bu adet bütün devirler için çağdaştır. Yani her devir için yaranan yeni ad hayatın talebine uygun kendinden önceki adları (arkaikleşmiş A.B.) yavaş yavaş sıkıştırıp aradan çıkarır. Örneğin, bir zamanlar Nahçıvan'da mevcut olan Allahkulu, Şahkulu, Ocakkulu, İmamkulu, İmameli, Hasmemmed, Dostmemmed gibi isimler ortadan kalkarak, sade, aydın anlam veren adlara değişmiştir, (dönüşmüştür).

Bundan başka dilimize ait olmayan, suni ve

uyduruk ad gibi bir zamanlar kendine geçici yer tutan Partkom, Narkom, Sovet, Sovkoz, kurultay, Paytaht, Merkez gibi kişi adları da Nahçıvan'ın onomastik teksikonundan silinmiştir. Bunu Nahçıvan ve Şerur şehir VVAK şubeleri ve orta okullarda 5000 den çok ad üzerinde yapılan araştırma da isbatlamakta, Şimdi çocuklara verilen adların çoğunluğu çağdaş bakımdan güzel, poetik adlardır: Babek, Orhan, Elçin, Araz, Vügar, Elnur, Rövnək, Elvin, Anar, Ayten, Aytaç, Aysu, Aytemiz, Gülşen, Lale, Günel, Bahar, Fidan, Nigar, Sevinç, Nergiz, Vügar, Türkay, Turay, Roya, Semra vs.

2. Anlamına göre ad verme adeti. Bu adet bölgede en aktual ad verme adetidir, ebeveynler çocuklara ad verirken ilk sırada adın anlamına, onun güzelliğine, zarıflığına çağdaşlığına dikkat editir, evlatlarını güzel görmek arzusu ile poetik adlar verirler. Azer, Elçin, Elvin, Elnur, Bügar, Figan, Sema, Sefa, tnci, Günay, Aysel, Tural.

3. Anne-babanın istek ve arzusu ile bağlı adların seçilmesi adeti. Bu adet bir devir için aktual olup, bu tür adların verilmesinde anne-babanın arzusu esas alınmıştır. Ebeveyn çalışıp ki, çocuğuna verdiği ad anlamına ve çağdaşlığına göre gönlünce olsun. Örneğin: Arzu, Gönül, Mehriban, Lale, Nigar, Sevinç, Ayten, Aynur, Aysu, Aytaç, Gülüş, Türkay, Türknaz ve s.

4. Kafiyeli ad verme adeti; Nahçıvan Muhtar Cumhuriyeti'nde ilginç ad verme adetlerinden biri de aile, kavim ve Tiredo doğan çocuklara uygun, kafiyeli adların verilmesidir. Prof. A. Kurbanov seslenmesi hoş olması için Azerbaycan halkı daha çok eskilerden bu tür adlar sistemini kullanmışlar. (KURBANOV, 1988: 207) Bu düşüncüyü O, Mirzeyev ele tasdiklemekte, O, yazıyor ki, "aile dahilinde adların *tutaş, hemgafi'*ye (uygun) olması halkımız arasında eskiden ve geniş yayılma bir haldir. Uygun seslenen Ekrek ve Sekek kardeş adlarına biz "Dede Korkut" boylarında rastlıyoruz. (MİR-ZAYEV, 1986: 292)

Biz de bu yazarlarda aynı fikirde olup, şu sonuca geliriz ki, tarihin her çağında dilimizde *hem-gafiye* adlar olmuş ve zaman geçtikçe çağdaşlaşmıştır. Örneğin bir zamanlar dilimizde Nesiralla,

Veliyulla, Kadirulla, Nadirulla, Zeyve'li, Eynulla, Hayrulla, Nurulla, Şirulla, Anahanım, Balahanım, kizhanım v. s. gibi hem gafiye adlar kullanılmış ve zaman geçtikçe arka plana geçerek çağdaş adlarla değiştirilmiştir. Şimdi bölgede uygun (benzer) seslenen adların verilmesi aşağıdaki yönlerde kendini gösterir:

a. Kız kardeşlere verilen benzer adlar, Ençok yayılmış onomastik olaydır. Ekser ailelerde böyle adlara rastlanır. Ayten-Gülten; Aysen-Gülşen; Ef sane- Türkane- Fergane; Gültekin- Aytekin- Nurtekin.

b. Erkek kardeşlere verilen benzer adlar Salman-Elman, Neriman-Ferman, Adil-Nadir, Kadir; Kirman-Kılman-Urman;

c. Kardeşlere (kız erkek karışık) benzer adlar; Elçin-Ayçin, Elnur-Aynur, Şikar-Nigar, Sunay-Günay, Nuray-Türkay v. s.

ç. Baba ile oğula, anne ile kıza verilen benzeri adlar, Hidayet-İnayet; Kudret-Nüsret; Elman-Telman; Kadir-Nadir, Selman-Ferman-Elman, Halide-Valide-Alide; Gülnaz-Çimnaz.

Onu da kayd edelim ki, aynı ailede bir kaç çocuğa verilen adlar benzer olmazsa da, bir kaç ad birlikte belli bir düşünceyi, anne-babanın istek ve arzusunu bildirir. Örneğin, Nahçıvan şehrinde bir ailede 4 kardeşe verilen, Azer, Baycan, Halkı, Yaşar, yahut üç erkek kardeşe bir kız kardeşe verilen Azeri, Halkı, Solmaz, Yaşar şahs adları halkımıza uzun ömür dilemekten, iline-obasına sevgisinden doğmuştur.

5. "Kurandan çıkarılan ad". Bu adet az da olsa, şimdi de yaşamakta. Genellikle uzun zaman evladı veya erkek çocuğu olmayan, evladı olup yaşamayan aileler için karakteristiktir. Bu tür aileler güya "kuran" açtırmak, kitapa baktırmak, dua etmek, nezir-niyaz (sadaka) vermekle evlad sahibi olur, yahut ailede oğlan çocuğu doğdurulur. Bu zaman doğan çocuğu kesinlikle "kuran açtırmak" yolu ile ad verilir. Bu adların verilmesinde anne-babanın arzusu değil, kurandan çıkarılan (seçilen) ilk ad esas rol oynar ve dilini özellik taşıır; Mehmed, Hasan, Hüseyin, Eli, Eziz, Zeynip, Fatma, Hatice, Aişe v. s.

6. Hatıra ad verme adeti. Bu adet zenginliği ile dikkati celb eder ve bir kaç yolla meydana gelir.

a) Allah'ın ve çeşitli kademeli dini adamların adlarının hatırlanması, İslamiyetin ortaya çıkması ile ilgili eski konumuza dahil olmuş dini adlar tarihen geniş şekilde kullanarak Allah verdi, Allahveren, Tanrıku, Tanrıverdi, Pirverdi, Mehmed, Eli, Hasan, Hüzeyn, İsmayıl, Eziz, Hevva, Fatma, Hadice, Zeynep, Sekine ve s. gibi adlarda kendini gösterip, bu adet şimdi de devam etmektedir.

b) Hatıra ad verme adeti bazen de dini ve milli bayramlarla ilgili olup. Nevruz, Kurban, Meherremlik ve Oracluk bayramları arafesinde doğan çocuklara bu özellikli adlar verilir. Bu adet Nahçıvan'da şimdi de yaşıyor ve ancak erkek adlarında kendini göstermekte; Meherrem, Oruç Ramazan, Recep, Nevruz, Bayram, kurban.

Dini ve milli bayramlarla ilişkili bu adete geçmiş SSCB'de içtimai-siyasi hayatımızla bağlı olan 1 mayıs ve 9 mayıs bayramlarının adlarında da kendin yaşatmıştı. Çok zaman Nahçıvanda 1 Mayıs gününde doğan çocuklara ise Gelebe adları verilir. Şimdi ise her iki şahıs adı unutulmaktadır.

c) Dede-nine, anne-baba, kardeşler ve diğer arkaba adlarının hatırlanması. Bu adet bölge için en karakteristik dil olayıdır. Böyle adlar daha çok dede ve ninenin, anne-babanın, kardeşlerin yahut ulu soy kökle bağlı adamların adlarının çocuklara verilmesi ile bağlı yararır ve kendini iki yönde gösterir:

a) Vefat etmiş anne-babanın, kardeşlerin, yahut diğer akraba adının yaşatılmasında;

b) Yaşamakta olan nine ve dedenin adların yaşatılmasında.

Bilgiler isbatlanmaktadır ki, son 15-20 senede sağ olan, yaşamakta olan dede ve nine adların çocuklara verilmesi daha ön plandadır. Şimdi bir çok ailelerde bu adet devam ettirilir.

Onu da kayd edelim ki, bu adların hatırlanıp yaşatılması eski adların yaşatılmasıdır ki, bunun da önemi ile birlikte eksiklikleri de mevcuttur. Bu

düşünceyi prof. A. Kurbanov böyle açıklıyor: "konuca çok gerekli olan bu adetin eksik yönleri de vardır. Çağdaş dilimizde eskimiş, hoş olmayan Aşafatma, Umhanım, Fatman ise, İbadulla, İzzetulla, Mehmeddin, İmadeddin, kelbeli, Heyber ve s. gibi adlar bu adetin yardımı ile yaşayıp nesilden nesile geçer. (KURBANOV, 1988: 205)

ç) Nahçıvan *antroponomik* leksikonunda güzel gelenek ve görenek gibi yaşatılan hatıra ad verme geleneği sırasında çocuklara tarihi şahsiyetlerin, ünlü kahramanların, kültür ve sanat ustalarının, alim, şair, bestecilerin ad ve mahlasının verilmesi de dahildir. Şimdi Nahçıvan MC'nin öyle bir şehir, kasaba ve köyü bulunmaz ki, orada Nizami Nesimi, Fizuli, Vagit, Vidadi, Zakir, Sabir, Cavid, Vurğun, Üzeyir, Vahit gibi erkek adlarına, Mehseti, Natevan gibi kadın adları görülmemiş olsun. Hatta öyle aileler var ki, bütün çocuklarının adı, ancak şair ve bestecilerimizin adlarını taşıyor.

Bölgede böyle ad vermenin diğer şekli ise bir çok roman ve hikayelerin, şiir ve aşk maceralı eserlerin kahramanları olan: Şirin, Nüşabe, Saadet, Leyli, Firengiz, Rüksare, Aydın, Yaşar, Gündüz, Gülüş, Sevil, Solmaz, Aygün, Ülker, Tural gibi şahıs adları ile bağlıdır.

d) Nahçıvan'da dünyada ünlü olan devlet adamlarının cumhurbaşkanı ve başbakanların, ünlü şahsiyetlerin adlarının yaşatılması adeti de mevcuttur. Muhtar Cum.'de az da olsa, kullanılan Ozal, Raul, Raciv, Saddam gibi şahıs adları Türkiye Cum.'nin geçmiş cumh. baş. Turgut Özal'ın, Küba Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanının kardeşi Raul Kastro'nun, Hindistan'ın geçmiş başkanı Raciv Gandi'nin ve Irak Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Saddam Hüseyin'in şerefine verilmiştir.

7. Çocuğa akraba tanıdıkların adlarının verilmesi adeti. Cumhuriyetimizin her yerinde olduğu gibi Nahçıvan M.C.'de her kavimde, *tirede* ailede mevcut olan adların diğer kavimin oğlan ve kızlarına verilmesi adetin itiraz edilir. Bu durum en çok tek çocuğu olan, sadakayla doğulan çocukların adlarının başkasına verilmesiyle bağlıdır. Bu adet halk arasında yaşasa da resmîyetçilik özelliği taşıyor. Ad vermede anne-baba serbest olur.

8. *Ailede kızın doğulmasına itiraz alemeti olarak ad verme, adeti.* Nahçıvan MC'de ailede çok kız çocuğunun doğulmasına itiraz dunum olarak Besti, kızbesti, kızkayıt, Yeter, kızyeter, Tamam, Kızıtamam, kifayet gibi adlar verilir. Bu tür adlar oğul isteğinde olan aileler için geçerlidir. Hem oğul, hem kızı olan ailelerde bu tür şahıs adları kullanılır.

Çağdaş Türkmen dilinde de ailede çok kız çocuğunun doğmasına itiraz olarak çocuklara Doytuk, Eter, Bessir /bestir/, Yanıl (tezin) kızsonu gibi adlar verilir. Yahut kızlara terkibinde "oğul" kelimesi kullanılan oğul, oylay, Oğulbike, Oğulsanar gibi adlar vermekle erkek çocuğunun doğmasını dilerler. (ATANİYAZOV, 1978: 14)

9. Ad verme geleneğinde yaşayan adetlerden

biri de yaz mevsimi zamanı doğan çocuklara verilen adlara bağlıdır.

Bir zamanlar kalede doğan çocuğa kalabeyi, çölde doğana Gülbeyi, obada doğana Elbeyi, göç zamanı doğana Göçbeyi gibi adlar verilmiştir.

10. Nahçıvan'da çocukları tabiata, toprağa, ile-obaya sevgi ruhunda yetişmek için Bahar mevsimi ile ilgili Bahar, Yazgül; gül-çiçek adları ile bağlı; Lale, Nergiz, Karanfil, Kızılgül, Benovşe; meyve adları ile bağlı; Gilas, Nargile, Hurma, Şamama, Badam; daş-kaş adları ile bağlı; Brilyant, Almaz, Zümrüd, Firuze, Mirvari, Yakut; kuş adları ile bağlı; Göyerçin, Durna, keklik, Turaç, Tovuz, Kumru, Bülbül gibi adların verilmesi ilginç adetlerden biri gibi şimdi de verimli şekilde kullanılır.

11. Çocuğun gelecek hayatının nasıl olacağı ile ilgili verilen adlar: Nahçıvan M.C.'de bu tür şahıs adları Edalet, kahraman, sehavet ve s. adlar.a

12. Göğse-şemaya, güneşe, suya toprakla ilgili verilen adlar: Güneş, Sema, Venera, Ulduz, Zühre, Bulut, Duman.

13. Bölgede ilginç adetlerden biri de erkek ve kadınlara ortak adların verilmesi ile farklanır. Bu tip adlar dilimizde takriban 70-75 şahıs adında kendini gösterir. Örneğin: Kudret, Seyran, Arzu, Kifayet Hakikat, İsmet, Cennet, Şeker, Şövket, Hicran, Mehebbet, İzzet, Şaban, Afet, Ağca, Bülbül, Befâ, İbadet, Gündüz, Sadakat v. s.

14. İctimai-siyasi olaylarla bağlı ad verme adeti. Bu adet diğer adetlerden özelliğine göre ayrılır. Asırlar boyu halkımızı işgal altında tutan arap, tatar-moğal ve ruslar sözsüz ki, antroponim-lerimize de kendi tesirini göstermiş ve dilimizde arap, fars, tatar-moğol (moğol-tatar) ve rus kökenli adların verilmesi adeti ortaya çıkmıştır ki, şimdi bu adet kalkmaktadır.

15. Türk adlarına eğilimin çoğalması. Bu adet en verimli ve tarihi gelenektir. Ad verme tarihinde her zaman Türklerden ad alıp, onlara ad ver-

mişiz. Adlarımız o kadar kaynayıp karışıp ki, onları bir birinden seçmek imkansızdır. Bu konuda O, Mirzeyev ve E. Tanrıverdiyev'in ilginç araştırmaları var. (TANRİVERDİYEV, 1996)

Son devirlerde Türkiye ile kurulan sosyal-siyasi ve kültürel ilişkiler, Nahçıvan'da gidiş-gelişin çoğalması Türk şahs adlarına eğilimin çoğalmasına temel yaratmıştır. Örn: Suray, Ozal, Oğuz, Gursel, Orhan, kamal, Reşat, Nicat, Yüksel, Türkay, Türkan, Türkane, Aişe, Aysel, Semra, Nuray v. s.

KAYNAKLAR

ATINIYAZOV, S
1978	Adın neme, Aşkabat,	"Kitab-i Dede Korkut"
destanları, Bakü, 1988. 53,
54.
CABBARLI, C.
1989	Eserleri, Ş.C. Bakü,	KUMİLYOV, L.
1993
Kadim Türkler, Bakü,
CEFERZADE, E.
1981	Bakü, 1501, Bakü,	KURBANOV, A.
1988
Azerbaycan dilinin onomalogi-
yası, Bakü,
KAMİLOV, K.
1980	İmyanareçeniye u kirgizov v
proşlomi nancıtoyaşem. Onomas-
tika Sredney Azii, Frunze,	MİRZEYEV O.
1986
Adlarımız, Bakü,
KORDLEVSKİ, V.A.
1941	Kosudarstvo Seldjukov Maloy
Azii, Moskva,	TANRİVERDİYEV, E.
1996
Türk Menşeli Azerb antropo-
nimleri, Bakü,
		TUSİ, N.
1980
Ehlak-i nasir, Bakü,